

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-2

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	Brno-Líšeň, hradisko Staré zámky. Raněstředověké denáry (viz obr. 5, str. 167 a obr. 15, str. 171). <i>Brno-Líšeň, Staré zámky hillfort. Early Middle Ages deniers (see Fig. 5, Pg. 167 and Fig. 15, Pg. 171).</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

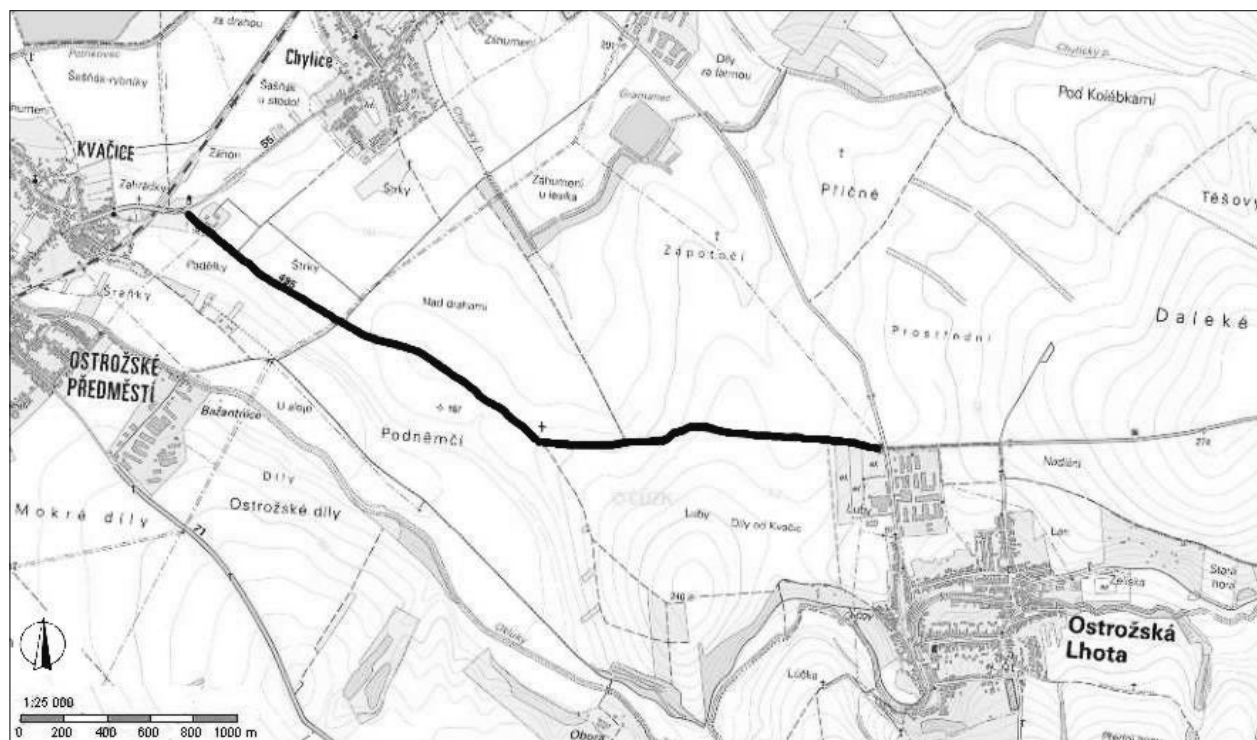
Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2015

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright © 2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Obr. 77. Silnice II/495 Uherský Ostroh – Hluk, září – listopad 2014. Zkoumaná část graficky vyznačena.

Abb. 77. Straße II/495 Uherský Ostroh – Hluk, September – November 2014. Beobachtetes Teil ist grafisch angezeigt.

kopové aktivity představují drenážní rýhy kolem základů kaple a další se zavázkou vápencovým hrubým šterkem z lomu Mokrá. Stejný kámen byl rozptýlen rovněž ve sníženém prostoru vnitřního valu s koncentrací, která byla zachycena zemnicí rýhou v místě napojení svážné rýhy na rýhu v koruně valu. Poměrně homogenní složení hliněného valového náspu s občasným obsahem zlomků stavební malty pak jasně dokládá předpokládaný novověký původ valu, který mohl vzniknout až během zbudování dělostřeleckých pozic francouzské armády roku 1805 (Čizmář 2004, 248–249).

Základy kaple jsou tvořeny stavebním kamenem, který představují karbonské slepence. Jejich původ lze předpokládat v některém nejbližším lomu v okolí Santonu. Na dokumentovaném profilu P1 byla zachycena kulturní pravěká vrstva (v mocnosti 0,20 – 0,35 m), která směrem po svahu narůstala až do mocnosti 0,40 m. Obsahovala zlomky keramiky příslušející starší době bronzové. Novověká fortifikace byla do této vrstvy evidentně zahloubená až později a překryta mladšími substrukcemi z postupně obnovované poutní kaple. Místo výkopové rýhy v úrovni valu koresponduje se sondáží Archeologického ústavu ČSAV v Brně, provedenou v rámci evidence pravěkých hradisek roku 1988, kdy byla celá lokalita geodeticky zaměřena.

Petr Kos

Literatura

- Čizmář, M. 2004:** *Encyklopedie hradišť na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri.
- Kos, P. 2002:** *Tvarožná – úpravy chodby kostela sv. Mikuláše*. Nálezová zpráva č. j. 218/02. Uloženo: archiv nálezových zpráv Ústavu archeologické památkové péče Brno.
- Skutil, J. a kol. 1988:** *700 let Tvarožné u Brna*. Tvarožná: Místní národní výbor.
- Vymazal, M., Kolářová, D., Kopecný, F. 2008:** Stavby na Santonu. In: D. Kolářová (ed.): *Santon: Příroda a historie*. Tvarožná: Onufrius, 62–65.

Resumé

Tvarožná (Bez. Brno-venkov), St. Nikolaus Kirche. Neuzeit. Kirche. Rettungsgrabung.

Tvarožná (Bez. Brno-venkov), „Santon“, St. Mariä Kapelle. Neuzeit. Kapelle. Rettungsgrabung.

UHERSKÝ OSTROH (K. Ú. KVAČICE, OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Silnice II/495 Uherský Ostroh – Hluk. Novověk. Cesta. Záchraný výzkum.

Lokalizace: plocha vymezená body S-JTSK: 1. X=541679.35, Y=1189418.26; 2. X=541650.24,

Obr. 78. Silnice II/495 Uherský Ostroh – Hluk, říjen 2014. Pohled od jihovýchodu na jižní svah silnice s novověkými objekty (jámy pro stromky).

Abb. 78. Straße II/495 Uherský Ostroh – Hluk, Oktober 2014. Blick von Südosten auf Südhang der Straße mit Objekten aus der Neuzeit (Gruben für Bäume).

Y=1189410.32; 3. X=540015.12, Y=1190473.95; 4. X=540016.44, Y=1190460.72; 5. X=539306.03, Y=1190426.32; 6. X=539299.42, Y=1190407.80; 7. X=538430.26, Y=1190518.93; 8. X=538423.65, Y=1190499.08

Lokalita se nalézá na rozhraní katastrálních území Ostrožské Lhoty, Ostrožské Nové Vsi a Uherského Ostrohu. V první etapě (od 5. září do 28. listopadu 2014) došlo v souvislosti s opravou silnice II/495 Uherský Ostroh – Hluk k archeologickému výzkumu v úseku od křižovatky se silnicí 55 na severu katastru Uherského Ostrohu-Kvačic směrem na jihovýchod až východ ke křižovatce se silnicí Ostrožská Nová Ves – Ostrožská Lhota (obr. 77).

Povrchovými sběry a za pomoci detektoru kovů mělo být v posledních několika letech v zájmové oblasti a jejím nejbližším okolí doloženo velmi různorodé osídlení (např. komplex popelnicových polí v areálu k silnici přílehlého zemědělského družstva Ostrožská Lhota, doba laténská, doba římská, atd.), které však dosud nebylo spolehlivě ověřeno (viz např. Menoušková, Vaškových 2011, 13–28). Proto bylo ještě před započítáním vlastních zemních prací na lokalitě přistoupeno pracovníky Slováckého muzea k povrchové a detektorové prospekci bezprostředně stavební činností ohrožené oblasti. Získány však touto cestou byly jen střepy novověkého stáří. Také všechny objekty, které byly při stavbě zachyceny, je možné datovat až do období novověku (keramické nálezy z 18. – 19. století). V této souvislosti stojí za zmínku především rozsáhlý nepravidelný objekt 1/14, jehož zásep tvořila mazlavá karmínově zbarvená hlína s šedými kaolinovými ččkami (která je v době odevzdání rukopisu do tisku předmětem petrografického rozboru) a kameny. Zbarvením, ale také vazností se objekt výrazně lišil od okolí. S ohledem na charakter výplně objektu je tento prozatím interpretován jako sklad hrnčářské (cestářské?) hlíny (byť

sídlíšní objekt/y s ním související v místě zjištěny nebyly, nejsou však vyloučeny na neskryté ploše a naznačují je i novověké mapové podklady). Na protilehlé vyvýšené jižní straně upravované silnice pak byla zachycena řada pravidelných kotlovitých objektů datovaných také střepovým materiálem do novověku. Vyhodnocení objektů v souvislosti s přírodními podmínkami na lokalitě a historickými mapami umožňuje stanovit hypotézu, že se jednalo o základ větrolamu, resp. jámy na stromky, které zde byly z důvodu ochrany před nepříznivými povětrnostními vlivy v novověku vysazeny (obr. 78). Zjištění odpovídá situaci zachycené na vojenském mapování (mapa nejspíše z roku 1764, sbírka historického oddělení Slováckého muzea). Zde je silnice v totožné trase, jakou měla do oprav, včetně stromořadí kolem. V téže trase je silnice zaznamenána již na Müllerově mapě Moravy z roku 1714 (ze sbírky historického oddělení Slováckého muzea) a patrně také na mapě F. N de Sparra již ze 17. století (opět sbírky historického oddělení Slováckého muzea) a Jana Amose Komenského z roku 1627. Lze hypoteticky vyvozovat, že novověká silnice respektovala již dřívější cestu, která krajinou vedla, a proto nedošlo k narušení žádných starších archeologických objektů. V novověku se navíc cesta stala v souvislosti s náboženskými poutěmi z blízké Blatnice pod sv. Antonínkem velmi frekventovanou.

Dana Menoušková

Literatura

Menoušková, D., Vaškových, M. 2011: Archeologické doklady osídlení katastru Ostrožské Lhoty. In: V. Pavlas, J. Páč, M. Šálek (ed.): *Ostrožská Lhota. Minulost a současnost*. Ostrožská Lhota, 13–28

Resumé

Uherský Ostroh (Kat. Kvačice, Bez. Uherské Hradiště), Straže II/495 Uherský Ostroh – Hluk. Neuzeit. Straße. Rettungsgrabung.

ÚSTÍN (OKR. OLMOUC)

Intravilán, parc. č. 66/2. Středověk (13. století). Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JSTK (X:Y) – 1121732.79 : 554024.12

V silnici ve výkopu kanalizace byla u domu (parc. č. 66/2) narušena zásobní jáma. Místo nálezu (234 m n. m.) je situováno na jižní terase nad potokem Stouska.

Marek Kalábek

Resumé

Ústín (Bez. Olomouc), Innenbereich. Mittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

VALAŠSKÉ KLOBOUKY (OKR. ZLÍN)

Ulice Smetanova. Novověk. Město. Záchranný výzkum.

Dne 26. 5. 2014 byl proveden záchranný archeologický výzkum na stavbě „Novostavba pastoračního domu, Valašské Klobouky“. Jednalo se o výkopy základu pro nově budovanou stavbu fary. Lokalita se nachází v historickém jádru města Valašské Klobouky, v areálu farní zahrady, v bezprostřední blízkosti stávající budovy fary na ulici Smetanova p. č. 113 (ZM ČR 1:10 000, list 25-43-06, v ploše mezi koordináty 48:157, 44:159, 46:161 a 49:159 mm od Z:J s. č.). V průběhu záchranného archeologického výzkumu se podařilo zachytit a zdokumentovat celkem 2 archeologické situace, které lze interpretovat jako pozůstatek novověké zástavby. Šlo o kamennou studnu, která byla sanována a zůstane podle domluvy zachována v suterénu nové farní budovy, a dále byl zdokumentován kamenný základ původních chlévů v hospodářském zázemí stávající fary. Výzkumem se nepodařilo získat žádný archeologický materiál, přesto lze prozkoumané situace na základě studia dostupných písemných a mapových pramenů datovat do 18. až 19. století.

„Zákostelí“. Novověk. Hřbitov. Záchranný výzkum.

Dne 9. 10. 2014 byl proveden záchranný archeologický výzkum na stavbě „Valašské Klobouky – úprava Zákostelí“, vyvolaný nálezem lidských kosterních pozůstatků, přemístěných z dotyčné stavby na skládku Smolina. V průběhu výzkumu bylo na místě stavby zjištěno, že při rekonstrukci komunikace a související zpevněné plochy bylo porušeno v prostoru jižně od kostela Povýšení sv. Kříže celkem 11 poměrně mělce uložených hrobů, orientovaných přibližně ve směru východ – západ (s hlavou na

západě), které byly v rámci možností zdokumentovány a zaměřeny. Následně byla celá archeologická situace konzervována a stavební práce v místě nálezu hrobů byly ukončeny. Hroby jsou na základě dvou drobných nálezů tzv. „svátostek“ (medailonů s portréty svatých nebo z významných církevních poutních míst) datovány do období baroka.

Miroslav Popelka

Resumé

Valašské Klobouky (Bez. Zlín), Smetanova Straže. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Valašské Klobouky (Bez. Zlín), „Zákostelí“. Neuzeit. Friedhof. Rettungsgrabung.

VALTICE (OKR. BŘECLAV)

Zámek Valtice (ppč. 1 a 1355/5). Středověk, novověk. Město, hrad, jízárna, divadlo. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum obsáhl interiér divadla, jeho jihozápadní předpolí, část zámeckého příkopu, částečně plochy technického dvora, interiér Domku zahradníka a jízárny (obr. 79, 80); byl zahájen v měsíci dubnu a ukončen budováním inženýrských sítí v prosinci 2014. Výsledkem výzkumu byl nečekaný nález suterénních částí a sklepů několika zaniklých měšťanských domů z 16. – 19. století pod podlahou jízárny.

Z prostoru technického dvora lze zmínit objev několika dosud neznámých úseků historických kanálových štol, novověkou studnu a jímku, a rovněž loch z přelomu 14. a 15. století s odpadními vrstvami kosťařské dílny.

V sousedství divadla a v jeho interiéru došlo nejen k odkrytí původních horizontů podlah, nýbrž i k objevení staré historické kamenné dlažby bývalé ulice Barvířské, společně s pozůstatky základů staré kanalizace a suterénu původní domovní fronty, jež byla zbořena v 19. století Lichtenštejny při rozšiřování zámecké zahrady. Nálezy keramiky a mincí z vrstev a objektů zde dokládají nepřetržitý život městečka v podhradí původního středověkého hradu takřka od přelomu 13. a 14. století.

Za zřejmý doklad fortifikačního systému, náležejícího původně ke středověkému feudálnímu sídlu, lze označit dnešní zámecký příkop. Jeho výzkumem se podařilo zachytit tzv. parazitickou zástavbu, která vznikl příkopu datovala přibližně před počátek 14. století.

Petr Kos, Hynek Zbranek

Resumé

Valtice (Bez. Břeclav), Schloss Valtice/Feldsberg. Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Burg, Reitschule, Theater. Rettungsgrabung.